

Arkitekturnation Danmark.

Betegnelsen beskriver en stor opmærksomhed for det byggede miljø og en kærlighed til det danske landskab. Der ligger dog også en underforstået dansk selvforsørgelse bag betegnelsen og umiddelbart - hvis vi sammenligner os med udlandet - så er vi ikke længere berettigede til den titel. Men en aktiv arkitekturpolitik kunne være et redskab for at tingenes tilstand ændres, så det er selvfølgelig dejligt at Århus også skal have en arkitekturpolitik.

For vi har virkelig brug for en arkitekturpolitik - ikke for arkitekt erhvervet skyld, for vi skal nok klare os med alle de projekter vi i udlandet har muligheden for at formgive – nej, det er mere Danmark jeg tænker på, og særligt landet frem for byen – for byen skal nok klare sig – et par eksempler fra hverdagen: det landskab som Danskeren begiver sig rundt i var engang var et smukt sceneri, men i dag er motorvejene plastret til med tåbelige, unødvendigt latterlige betonkasser på god dansk landbrugsjord – det er også ankomsten, mødet med Danmark, som turist og forretningsmanden, der skal opleve Arkitekturnation Danmark via Århus for første gang, og som ankommer til, vel nok Nordeuropas mest triste lufthavn i Tirstrup. Skal måden at komme til vores by på virkelig være så utrolig grim? Er en sådan entre en arkitekturnation værdig – på motorvejen eller luftvejen?

Spørgsmålet er: skal en arkitekturpolitik bare være tomme politiske fraser eller skal der være indhold bagved? Den nationale arkitekturpolitik, vedtaget i 2007, er fine hensigtserklæringer og har endnu ikke medført noget – så vi kan jo snakke om hvad den skulle bruges til og hvad den skal forhindre.

Her har vi hovedstaden, her har vi Gud, konge og fædreland. Eller rettere sagt her *havde* vi fædrelandet. I stedet fik vi en opera som *ikke* går over i historien. Fordi den giver intet tilbage til byen, intet af det som byen kræver af den smukke placering. Huset opfylder ikke hvad der kan kræves af en offentlig institution.

You don't build a reputation on what you are going to do.....

Aksen med Gud (Marmorkirken), Konge (Amalienborg) og Fædreland (Holmen) blev forvandlet til.....

.....Gud, Konge og Møller

Demokratiet er sat ud af spil fordi der gjaldt andre regler end den sunde fornuft.

Her har vi også en hovedstad. Norge har indført en handlekraftig arkitekturpolitik – og den har allerede fået sit symbol i Oslos opera, opført på baggrund af en offentlig arkitektkonkurrence og allerede er den blevet et berømt bygningsværk som borgeren bogstaveligt talt har taget til sig. Snøhetta bygningsværk er ladet med metaforer om det sted og det land som den er en del af. Et bygningsværk som allerede er kommet på postkort, som tiltrækker alle i dens fantastiske ide, og som eksemplificerer hvad en åben arkitektkonkurrence kan medføre – det som fremtiden efterlyser, det som ingen havde drømt om at kunne få.

En sådan attraktion gik København og Danmark glip af – da en enkelt mand gik uden for sit gebet og ville lege arkitekt.

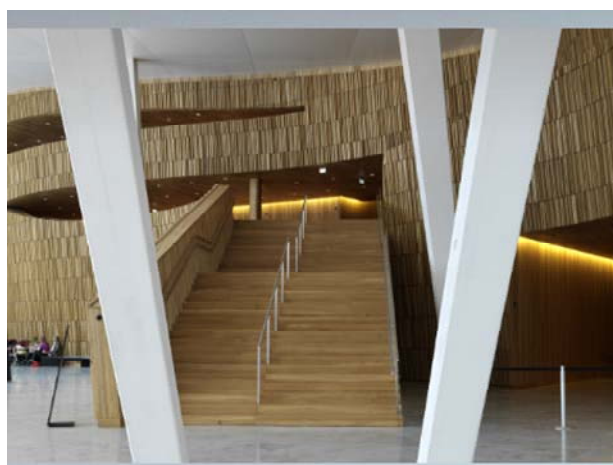
Norges arkitekturpolitik sikrer også Norges naturverdier. Alle særlige natur- og kulturelle seværdigheder beskyttes af fine arkitektoniske statements sat i værk af statens vejvesen – som en læresætning for hvad en arkitekturpolitik skal kunne.

I Danmark lægger vi den fysiske planlægning ud til kommunerne selv. Men den viden koncentration, som kommunesammenlægningerne skulle medføre, al den viden fortaber sig nu i spareiver. De små kommuner kan ganske enkelt ikke løfte opgaven – kvalitativt. I yderste konsekvens betyder det, at vores naturressourcer, som skulle berige tilværelsen og tiltrække turister, langsomt, men sikkert nedbrydes – vi skærer den gren over vi selv sidder på.

Det er jo besynderligt at hvis fabrikant Jensen skal opføre en bolig i det nye parcelhuskvarter, så må han opfylde en række snærende betingelser som materialer, hældning på taget, højdegrænseplan, jordfarver – hvad ved jeg. Men skal samme Jensen opføre en ny fabrik, så må han gøre hvad pokker der passer ham bare han skaffer arbejdspladser. Han kan sådan set placere en Boeing jet i baghaven, bare det bliver min baghave, bare det bliver min kommune der får den nye virksomhed, så kan vi skrotte almenvællets interesser.

Opera, Oslo, 2007 Snøhetta

Opera, Oslo, 2007 Snøhetta

Aurlandsfjellet, Norge, 2007 Snøhetta

De danske planlove fungerer ikke – de er forældede og burde underlægges et stort og grundigt eftersyn.

Så min tiltro til at en arkitekturpolitik kan ændre tingenes tilstand er præget af en behersket entusiasme – fordi jeg kan se i udlandet at det kan lade sig gøre. De øvrige nordiske lande haster forbi os, bæredygtighed skal vi til Tyskland og Østrig for at opleve. I Schweiz, vel et af verdens mest liberale lande, ses de allermest veludviklede kollektive transportsystemer.

Vil stat, region og kommune være med til at skabe det samme grundlag, de samme vilkår og krav som en kvalitativ arkitekturpolitik nødvendiggør. Er viljen til stede?

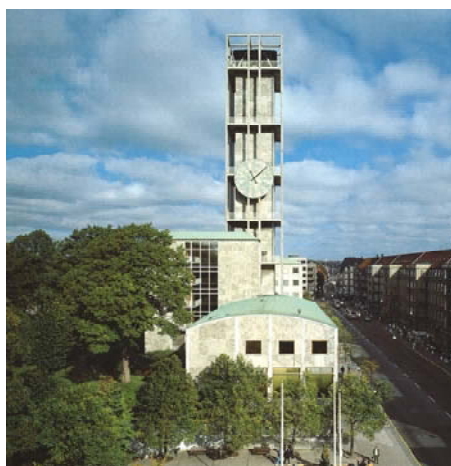
Hvis vi, som erhverv, skal tro på en Arkitekturpolitik for Århus så skal den være operativ – den skal gå ind og prioritere – og gribe fat i byens materie og se at komme i gang.

Kan vi lære af historien – ja, det mest radikale, visionære og kreative indgreb i Århus' fysik var stadigvæk da ringgaden blev anlagt i 30'erne. Den banede vejen og formgav nye kvarterer, en helt ny innovativ tid der for Århus også fostrede rådhuset og universitetet, begge optaget i Kulturkanonen – begge projekter der er berømmede i hele verden i dag, begge opført på baggrund af *offentlige* arkitektkonkurrencer. Rådhuset, en symbiose af materialitet og funktionalitet, der gør det til det mest bæredygtige hus i byen. Universitetet, en smukkere videnpark og campus placeret midt i byen, findes ikke.

En detalje som kan undre – måske særligt med vores borgmesters valgplakat om Grøn by i bagehovedet – at når infrastrukturen i Århus skal udvides så amputerer man samme kanoniske værk, Århus Universitet, ved at fælde alle træerne langs den nordre flanke. Det som præmieres skæres brutalt ned. Glemte man lige at byen besidder kreative landskabsarkitekter. Blev det - som det plejer - overladt til ingeniører at være de kreative? Ved kommunen at f. eks. letbanen i Zurich kører midt igennem byens park, - der ligger simpelthen græs imellem sporene?

Ringgaden sidst i 30'erne

Århus rådhus, 1948, Arne Jacobsen og Erik Møller

Århus Universitet, 1940, CF: Møller og C. Th. Sørensen

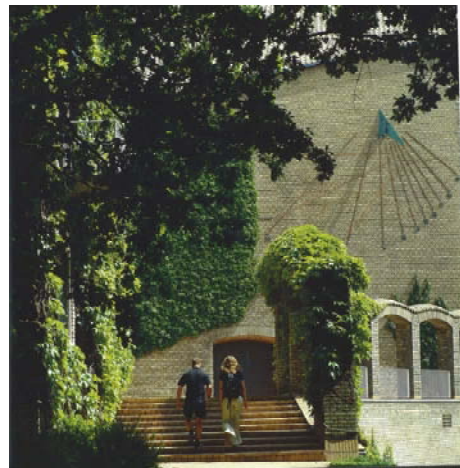
Hvis vi også bogstaveligt talt vil have en grøn by, så lad kvalificerede fagfolk finde ud af hvordan – men i Århus er skovrideren er forsvundet og stadsgartneren er nedlagt. Den almindelige djøf'ifisering betyder at fagligheder skrottes – nødvendigt, hvis man hele tiden skal kontrollere, måle og veje alt, (så er det jo ikke fagligheder der tæller) – nej, det er hvem der er hurtigst, billigst og hvordan vi får mest for pengene her og nu. Arkitekturpolitikken bør sikre at fagligheden er til stede.

Arkitektkonkurrencer er stadig måden hvorpå nytænkning sikres. Det viste Århus selv for 70 år siden. Og så kunne det være man skulle lade arkitekter planlægge konkurrencerne i stedet for ingeniører. Byens ingeniører er jo ganske intelligente og formår selvfølgelig at se en opgave i alt og de fastlægger jo pt. alle de større byggeriers og infrastrukturens forudsætninger og hvilket ses tydeligt. Dette støttes jo af kommunens insisteren på totalenterpriser – som er en hurdle man skal revurdere – ellers får tanken om visionær videnklynge og Århus som arkitekturbens by en meget hul klang. Processen om multimediehuset og godsbanen var jo – som konkurrencer - de rene farcer, hvor de deltagende arkitektfirmaer nærmest fik drænet egenkapitalen fordi både vores kære kommune og byggeministeriet Realdania stillede ublu krav.

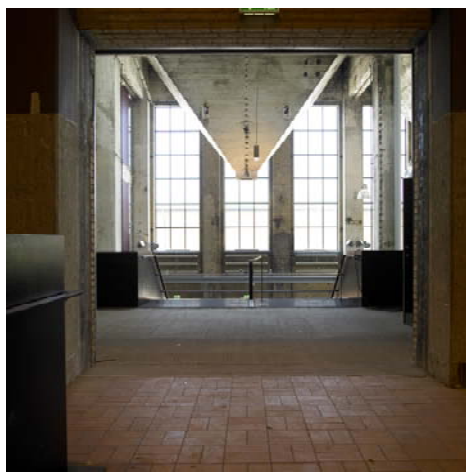
Der mangler, fra kommunen side, en indsigt i hvilke vilkår der former den visionære og nyskabende arkitektur. Her *skal* en arkitekturpolitik ændre tingenes tilstand.

Men arkitekturpolitikken skal også indikere hvad det er der *gør* Århus – hvor ligger byens potentiale! De danske byer skal i det hele taget lære at differentiere, dvs. udnytte de kræfter de selv besidder, i stedet for at efterligne hinanden og alle prøve på at tiltrække de samme ideer.

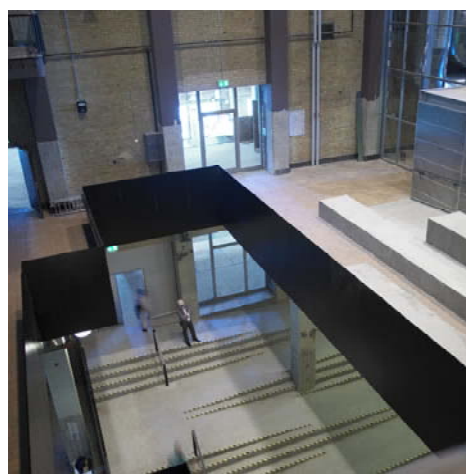
Aalborg har, efter lidt betænkningstid, fundet ud af at den har en industrikultur som har betydning – den særlige rå karakter der tidligere har været en svøbe, viser sig at være den historiske kraft der har skabt en særlig Aalborgensisk identitet.

Århus Universitet, 1940, CF: Møller og C. Th. Sørensen

Kraftværket Nordkraft, 1935, Odgaard og , omdannet til kulturhus, 2009, Cubo arkitekter (foto: Helene Høyer Mikkelsen)

Kraftværket Nordkraft, 1935, Odgaard og , omdannet til kulturhus, 2009, Cubo arkitekter (foto: Helene Høyer Mikkelsen)

Eternitten, Spritfabrikkerne, Værftet og Nordkraft, som Cubo har haft en finger med i spillet omkring, er navne i den stedlige kulturhistorie der genanvendes. Genanvendelsen giver nogle særlige kræfter, en særlig betydning som virker inspirerende på alle de mennesker der involveres. Processerne fortæller historier – ofte om os selv, om fortiden og om hvordan vi kommer videre ind i fremtiden.

Arkitekturpolitikken skal præcisere at kommunen sætter rammerne og rådgiverne skitsere og projektere. Den egenproduktion, som stadig praktiseres både i Aalborg og Århus, er ude af trit med en verden hvor der udliciteres hvad som helst.

Ikke sådan at forstå at Århus skal bruge byens tegnestuer fordi de var fra Århus. Vi skal kun bruges når vi er de bedste – og det er vi kun hvis de bl.a. har en skole som fødegang for kreativiteten. Det særlige drive der findes på arkitektscenen i Århus skal passes og plejes i samhörighed med arkitektskolen og det eksperimentarium som skolen skal være for fagets udvikling.

Men vi er også afhængige af en dynamisk by der kan tilbyde – om ikke arbejde – så da i det mindste et liv og udfoldelsesmuligheder for alle livets ingredienser. For det er uddannelserne som er Århus egentlige, største og bedste ressource for fremtiden. Det er den videnressource og det videnpotentiale som byen skal lære at forvalte. Denne lige linje igennem byen, igennem uddannelserne ud i erhvervet og ud i verden, det er den linje som kan bringe vækst og dynamik til byen hvis den dyrkes i alle fag.

Se på en original detalje som Spot festivalen der er en symptomatisk generator for energi i musiklivet i byen! Måske skulle vi have en Spotfestival for de unge arkitekter og arkitektfirmaer der kan komme fra hele verden til vores egen lille melting pot.

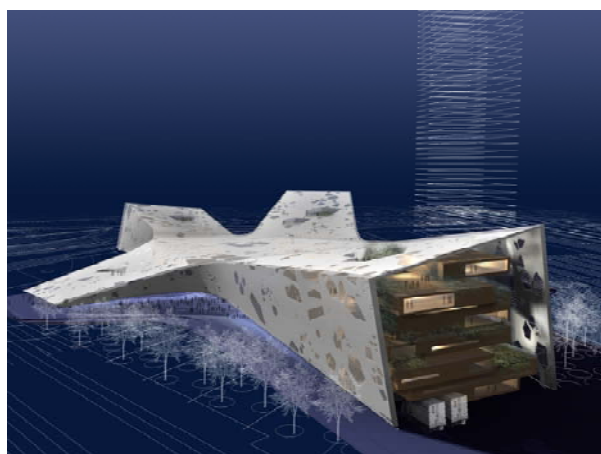
Det var et skægt paradoks da vi etablerede den danske arkitekturkanon – at det mest vægtige bidrag til den danske verdenskultur skulle findes i Australien – men det er måske netop meget symptomatisk for os danskere – vi er stærkest på udebane. Utzons opera bliver i hvert fald fulgt godt til dørs af den række af byens arkitektfirmaer der viser flaget på smukkeste vis.

Indkøbscenter i De Forenede Arabiske Emirater, AART

Boligområde i Malmø, CEBRA

Messecenter i Madrid, Arkitema

Aart tegner på et stort indkøbscenter i de Forenede Arabiske Emirater. Cebra på et stort boligområde i Malmø og Arkitema fik præmie for et messecenter i Madrid.

3xN's museum kommer til at stå på Liverpools kajarealer og blandt Schmidt Hammer Lassens netop vundne konkurrencer er dette store hotelkompleks i München. Kristine Jensen har formgivet denne smukke belægning i Drammen i Norge, Schønherr landskab former Hålsingborgs nye havneområder og CF. Møllers imponerende udvidelse af Natural History Museum i London er en inspirerende oplevelse.

Når man en sen eftermiddag har set dette Darwin center og om aftenen beundrer Daniel Agger spille for Liverpool og Niklas Bendtner for Arsenal, så prikker det lidt i det danske hjerte. Ikke fordi de er danske, men fordi de leverer kvaliteter som rører os – kvaliteter som vi skal leve af i fremtiden. Det er *den* viden, *den* ekspertise der skal støttes.

Og så kan arkitektonisk kvalitet i byen også lade sig gøre med udenlandsk assistance jf. Gehrys rådgivningscenter Hejmdal

Men lad os så tage Nikolaj Wammens valgplakat på ordet – lad os bogstaveligt forme den grønne by og lad os bruge arkitekturpolitikken til at gennemføre den. Et af Århus særkender er netop det landskabelige potentiale – Århus er byen mellem skovene. Lad os trække Risskov og Marselis skove symbolsk sammen gennem byen, skabe én sportsaktivitets-boligrambla der udnytter kvaliteterne – lad os trække landskabet helt ind fra Brabrand sø, - stien er der allerede – og byg så byens nye strukturer ind i dette grønne aktivitetsbånd fra nord til syd, via havnens mange frie arealer, og så helt ud til vest, skab muligheder for den hungrende fritidskultur som byens mange af uddannelsesinstitutioner søger.

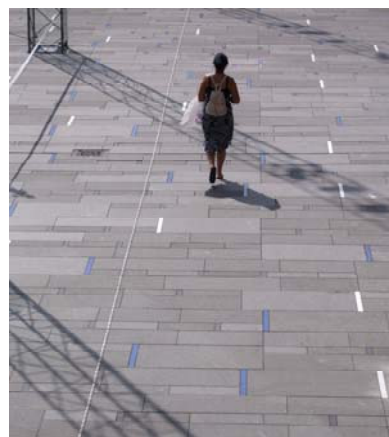
Men det kræver progressive politikere på banen som kan udstikke mål, og lade det være op til fagfolk at skildre visioner og konsekvenser. Politikerne må ikke gå ind og lege eksperter - skomager bliv ved din læst ellers ender det som dragen på Store torv. Og det er i virkeligheden en af hovedmeddelelserne af min snak. Henning Larsen skal ikke leje skibsreder, ligesom McKinneyMøller ikke skal leje arkitekt.

Museum of Liverpool, 3xN

Hotel i München, SHL

Belægninger i Drammen, Norge, Kristine Jensen

You don't build a reputation on what you are going to do.....

Boligkvarter i Hälsingborg, Schønherr

Og så er vi tilbage ved udgangspunktet. Jeg tror faktisk kun at det netop er politikere der kan undvige fra ovenstående regel. Vi andre dødelige vurderes på vores handlinger og det er kun politikere der kan slippe smertefrit fra at love guld og grønne skove og så ikke bagefter tar' balladen hvis visioner ikke realiseres.

Men er en sådan arkitekturpolitik nødvendig i det liberale Danmark hvor den sunde fornuft råder?

Den sunde fornuft er desværre på retræte. Det her handler om hvilken fysisk fremtid vi vil have. Hvis vi vil leve med at Danmark reduceres til et land hvor man kun producerer kvalitet til udlandet, men negligerer egen boldbane, så er vi godt på vej. Men det tror jeg egentlig ikke at Danmark og Århusianeren gerne vil – også selv om der ikke i dag findes nogen udpræget respekt for bygnings- og landskabskunst.

Arkitekturen er ikke synlig på samme måde som de øvrige kunstarter, der er ikke nok "salg" i det byggede miljø for medierne på trods af at det jo er den eneste kunstart som man som menneske dagligt er i kontakt med.

Et dårlig maleri kan man tage ned af væggen, en kedelig bog kan smækkes i, at lytte til musik, at gå i teateret, at se en film er en frivillig sag, og remoten er jo altid indenfor rækkevidde, men bygninger og boliger - dem slipper man ikke for hvordan man end indretter sig.

I alle livets forhold så er Arkitekturen rammen om det menneskelige liv.

Darwin centre, London, CF. Møller

Hejmdal, rådgivningscenter, Århus, Gehry Partners. Projekteret af Cubo arkitekter